

Viheralueohjelma 2035

Toimenpidetaulukko

Toimenpidetaulukossa on esitetty viheralueohjelman tavoitteita toteuttavat toimenpiteet jaoteltuna vastuuyksiköittäin. Jokaiselle toimenpiteelle on kirjattu aikatauluarvio, kustannustasoarvio sekä arvio vaatiiko toimenpiteen toteuttaminen myös investointirahaa tai kunnossapitorahaa. Osaan hankkeista voi olla mahdollista hakea hankerahoitusta. Kustannuksiin ei ole laskettu mahdollisia investointeja, vaan niistä päätetään normaalisti vuosittaisten työohjelmien ja budjetin antamien raamien mukaisesti. Toimenpiteet on järjestetty vastuuyksiköiden alle aikataulutuksen mukaisesti. Toimenpiteistä on arvioitu, mitkä olisivat ensisijaisesti edistettäviä toimia, mikäli resurssit eivät riitä kaikkien toimenpiteiden toteuttamiseen. Mitattavissa olevat toimenpiteet viedään Lahden ympäristövahtipalveluun seurattaviksi.

Merkkien selitykset

Toimenpiteiden priorisointi

ooo	ensisijaisesti edistettävä toimenpide
oo	edistettävä toimenpide
o	mahdollisuuksien mukaan edistettävä toimenpide

Toimenpiteiden vaikuttavuus

+++	merkittävä vaikutus tavoitteiden toteutumiselle
++	keskiverto vaikutus toimenpiteiden toteutumiselle
+	pieni vaikutus toimenpiteiden toteutumiselle

Arvio toimenpiteen kustannustasosta

€€€	yli 100 000 euroa
€€	50 000 - 100 000 euroa
€	virkatyötä / alle 50 000 euroa

Vastuuyksikkö	Toimenpide	Priorisointi	Laadittavat selvitykset	Mittari	Päälleistyötahot	Aikatauluarvio	Vaikutavuus	Suunnittelukustannus	Toteutus vaatii investointirahoitusta	Toteutus vaatii kunnossapitorahoituksen	Mahdollisuus hakea hankerahoitusta	Kommentit	Toteuttaa teeman tavoitteita
kaikki yksiköt													
	Viestimme aktiivisesti tutkimushankkeista ja niiden tuloksista sekä henkilöstölle että kaupunkilaisille.	ooo	-	-	kaikki	jatkuva	+	€					●
	Kehitämme kaupungin sisäistä luontotiedon jakamista paikkatietomuodossa.	oo	Luontotiedon hallinnan periaatteet	-	asemakaavoitus vesien ja luonnonhoito paikkatietopalvelut yleiskaavoitus	2025-2026	++	€					● ●
	Seurataan viheralueohjelman toteutumista ja laaditaan jatkotoimenpideohjelma tehtyjen selvitysten ja suunnitelmien pohjalta	ooo	Jatkotoimenpideohjelma	-	kaikki	2030	+++	€				Tavoitteena seurata ohjelman toteutumista vuosittain työryhmässä ja nelivuotiskausittain ohjausryhmällä. Työryhmä laatii jatkotoimenpideohjelman ohjausryhmän asettamien tavoitteiden mukaisesti 2029-2030	●
ympäristökehitys													
	Viheralueohjelman toimenpiteet otetaan soveltuvilta osin mukaan Lahden ilmastobudjettiin teeman kaupunkivihreä ja sopeutuminen alle.	oo	Ilmastobudjetti	-		2024 ->	+	€					● ●
	Kehitämme luontojalanjäljen laskemista.	ooo	Luontojalanjälkilaskelma	-		2024-2025	++	€					●

Vastuuyksikkö	Toimenpide	Priorisointi	Laadittavat selvitykset	Mittari	Pääyhteistyötahot	Aikatauluarvio	Vaikutavuus	Suunnittelukustannus	Toteutus vaatii investointirahoitusta	Toteutus vaatii kunnossitorahoituksen	Mahdollisuus hakea hankerahoitusta	Kommentit	Toteuttaa teeman tavoitteita
---------------	------------	--------------	-------------------------	---------	-------------------	----------------	-------------	----------------------	---------------------------------------	---------------------------------------	------------------------------------	-----------	------------------------------

- Luonto
- Ilmasto
- Maisema
- Ihminen
- Tieto

vesien ja luonnonhoito

	Päivitämme metsien hoito- ja käyttöperiaatteet.	000	Päivitetetyt metsien hoito- ja käyttöperiaatteet	-		2024-2025	+++	€		X			● ● ●
	Laadimme ohjeet tonttien hulevesien käsittelyyn ja tarjoamme neuvontaa.	00	Hulevesiohje rakentajille	-	rakennusvalvonta	2025	++	€					● ● ●
	Päivitämme vieraslajien torjuntaohjelman ja toimimme sen mukaisesti.	000	Päivitetty vieraslajien torjuntaohjelma	Torjuntakohteiden pinta-ala	kunnossapito liikenne- ja vih.ymp.slu	2026	+++	€		X			● ●
	Laadimme koulujen lähimetsille hoito- ja käyttöperiaatteet.	00	Hoito- ja käyttöperiaatteet	-		2027	+	€		X		yhdessä lähiluontokartoituksen kanssa	● ● ●
	Laadimme niittyverkostonselvityksen mukaisille arvoniityille hoitosuunnitelmat.	000	Hoitosuunnitelmat	-	kunnossapito	jatkuva / tarpeen mukaan	++	€€		X		useampi suunnitelma	● ●
	Laadimme ja toteutamme uusille luonnonsuojelualueille hoito- ja käyttösuunnitelmat tarpeen mukaan.	00	Hoito- ja käyttösuunnitelmat	Hoito- / ennallistamistoimenpiteiden toteutumisen pinta-ala		jatkuva / tarpeen mukaan	++	€€		X		useampi suunnitelma	● ●
	Perustamme uusia luonnonsuojelualueita luonnonsuojeluohjelman mukaisesti.	000	Luonnonsuojelualueiden hakemukset	Luonnonsuojelualueiden pinta-ala	maapolitiikka yleiskaavoitus	jatkuva	+++	€		X			●
	Ylläpidämme ja kunnostamme luonnonsuojelualueiden luontopolkuja	000	-	-		jatkuva	++	€€€		X	X	Kustannukset riippuvat kunnostustarpeista	● ●
	Ennallistamme ja hoidamme uhanalaisia luontotyyppisiä, pienvesiä ja kosteikkoja.	000	Ennallistamis- / hoitosuunnitelmat	Hoito- / ennallistamistoimenpiteiden toteutumisen pinta-ala		jatkuva	+++	€€			X	suunnittelu, ei toteutusta	●
	Varaudumme ilmastonmuutokseen lisäämällä sekametsien pinta-alaa ja ennallistamalla metsien vesitaloutta luontoarvot huomioiden	000	-	Sekametsien osuus kaupungin omistamista metsistä hoitoluokittain		jatkuva	++	€		X			● ●
	Parannamme järvesien laatua Vesijärvisäätiön kanssa yhteistyössä laaditun Vesijärvi-ohjelman ja Hämeen ely-keskuksen Vesienhoidon toimenpideohjelman mukaisesti.	000	-	Pintavesien ekologinen tila		jatkuva	+++	€			X		●
	Kehitämme aktiivisesti kartoitusmenetelmiä ilmastonmuutoksen aiheuttamien riskien havaitsemiseksi.	0	-	-		jatkuva	+	€					● ●
	Tarjoamme tietoa suojelualueista sekä paikan päällä opastein että verkkosivuilla.	00	-	-		jatkuva	++	€					● ●
	Jatkamme ympäristökasvatusta päiväkodeissa, kouluissa ym.	000	-	-		jatkuva	++	€					● ●
	Parannamme kaupunkiviljelyn palvelutasoa keskittämällä palstaviljelyalueita ja selkeyttämällä niihin liittyvää vastuunjako.	0	-	-	kunnossapito	jatkuva	+	€	X	X		selkeytetään myös päävastuu.	● ●

Vastuuyksikkö	Toimenpide	Priorisointi	Laadittavat selvitykset	Mittari	Pääyhteistyötahot	Aikatauluarvio	Vaikutavuus	Suunnittelukustannus	Toteutus vaatii investointirahoitusta	Toteutus vaatii kunnossapitorahoituksen	Mahdollisuus hakea hankerahoitusta	Kommentit	Toteuttaa teeman tavoitteita
---------------	------------	--------------	-------------------------	---------	-------------------	----------------	-------------	----------------------	---------------------------------------	---	------------------------------------	-----------	------------------------------

- Luonto
- Ilmasto
- Maisema
- Ihminen
- Tieto

yleiskaavoitus													
	Kartoitamme ekologiseen kompensatioon soveltuvat kohteet ja muodostamme esityksen hyvityspankista.	oo	Hyvityspankkiehdotus	Kohteiden pinta-ala	vesien ja luonnonhoito	2026 ->	++	€				Gradu 2024	●
	Kartoitamme lämpösaarekeilmiön kannalta kriittiset alueet.	oo	Lämpösaarekeilmiöselvitys			2026 ->	++	€				Lopputyö valmistunut 2024	● ●

asemakaavoitus													
	Säilytämme laajat viheralueverkostot yhtenäisinä myös kaupunkirakenteen sisällä.	ooo	Metsä- ja puustoisien verkoston selvitykset	Viheralueverkoston pinta-ala	yleiskaava liikenne- ja vih.ymp.slu	2026	+++	€					● ● ●
	Päivitämme koulujen ja päiväkotien lähiluontokartoitukset	oo	Päivitetty lähiluontokartoitus	-	sivistys ympäristökehitys liikenne ja vih.ymp.slu	2027	++	€					●
	Säilytämme vapaat yleiset ranta-alueet rakentamattomina luontoarvot ja virkistyskäyttö yhteensovittaen.	o	-	-	yleiskaavoitus liikenne- ja vih.ymp.slu	jatkuva	++	€					● ● ●
	Huomioimme kaavamääräyksissä viheralueiden määrän lisäksi niiden laadun.	ooo	-	-		jatkuva	+++	€					● ● ●
	Varaudumme hulevesitulviin rakennetussa ympäristössä varaamalla riittävät tulvareitit, -alueet sekä lumitilat ja sulamisvesien viivytys- ja käsittelyalueet.	ooo	Hulevesitulvariskien arviointi	-	vesien ja luonnonhoito liikenne- ja vih.ymp.slu rakennuttaminen	jatkuva	++	€	X	X			● ●

liikenne- ja viherympäristösuunnittelu													
	Laadimme tarvittavista julkisista viherpalveluista palveluverkkoselvitykset.	ooo	Palveluverkkoselvitykset	-	kunnossapito	2024 ->	++	€	X	X		karsintaselvitys 2024	● ●
	Selvitämme viheralueiden saavutettavuutta ja laatua keskustassa sekä palvelukeskitymissä.	ooo	Viheralueiden saavutettavuusanalyysi	Eri luonteisten viheralueiden saavutettavuusprosentti	yleiskaavoitus asemakaavoitus	2025	+++	€	X	X			● ● ●
	Laadimme koko Lahden alueelle virkistysreittisuunnitelman, jossa huomioidaan virkistyskäyttöpaine, alueiden kestävyys, luontoarvot, eri käyttömuodot ja esteettömyys.	ooo	Virkistysreittisuunnitelmat alueittain.	Reittien kokonaispituudet	yleiskaavoitus vesien ja luonnonhoito kunnossapito liikuntatoimi	2025 ->	+++	€€€	X	X	X	ei sisällä reittien toteutussuunnittelua, osaluonteiset suunnitelmat. Mahdollisesti konsulttityönä linjausvaihtoehtoja. ajoittuu usealle vuodelle	● ●
	Laadimme viherrakentamisen tueksi kaupunkikuvan laatukäsikirjan, jossa eri asuinalueiden identiteetit on huomioitu.	oo	Laatukäsikirja	-	rakennusvalvonta rakennuttaminen kunnossapito	2026->	++	€				Tavoitteena selkiyttää penkki- valaisin- ym. mallistoa sekä laatutasoa erilaisilla alueilla, jotta suunnittelu ja kunnossapidettävyys helpottuisivat	● ●
	Laadimme hoito- ja käyttösuunnitelmat arvokkaimille kulttuurimaisemaympäristöille.	o	Hoito- ja käyttösuunnitelmat	-	kaupunginmuseo kunnossapito rakennusvalvonta	jatkuva / tarpeen mukaan	++	€€		X		tarpeen mukaan.	●
	Seuraamme latvuspeittävyttä keskusta- ja taajama-alueilla.	o	Laskelmat latvuspeittävydestä	Latvuspeittävyysprosentti alueittain	asemakaavoitus rakennuttaminen	jatkuva	+++	€		X		muiden suunnitelmien ohella.	● ● ●

Vastuuyksikkö	Toimenpide	Priorisointi	Laadittavat selvitykset	Mittari	Pääyhteistyötahot	Aikatauluarvio	Vaikutavuus	Suunnittelukustannus	Toteutus vaatii investointirahoitusta	Toteutus vaatii kunnossapitorahoituksen	Mahdollisuus hakea hankerahoitusta	Kommentit	Toteuttaa teeman tavoitteita
---------------	------------	--------------	-------------------------	---------	-------------------	----------------	-------------	----------------------	---------------------------------------	---	------------------------------------	-----------	------------------------------

- Luonto
- Ilmasto
- Maisema
- Ihminen
- Tieto

maapolitiikka													
	Edistämme kaupungin vuokrateltojen käyttöä kukkapeltoina.	o	-	-	liikenne- ja vih.ymp.slu	jatkuva	+	€					●
	Selvitämme turvepeltojen viljelyyn vuokraamisesta luopumista.	oo					++	€				Tapauskohtainen jatkokäyttö	●

rakennusvalvonta													
	Lisäämme piha-alueiden vehreyttä ja luonnonmukaisuutta viherkerrointyökalan avulla.	ooo	Viherkerrointyökalan ja tavoitearvojen määrittely	Viherkerrointyökalan prosenttiosuus uusista rakennuskohteista	asemakaavoitus liikenne- ja vih.ymp.slu tilakeskus	2024-2025	+++	€					● ● ●
	Kannustamme asukkaita ja taloyhtiöitä lisäämään piha-alueiden vehreyttä ja monimuotoisuutta lisäämällä neuvontaa tonttiviljelyä merkityksestä sekä vieraslajien ja puutarhajätteen haitoista luonnolle.	oo	-	-		jatkuva	++	€					● ● ●
	Kannustamme asukkaita ja yhteisöjä kaupunkiviljelyyn kiinteistöillä.	o	-	-		jatkuva	+	€					●

rakennuttaminen													
	Pilotoimme hiilijalanjäljen laskemista kaupungin omista erityyppisistä viherrakentamishankkeista.	oo	Hiilijalanjälkilaskelmat	-	liikenne- ja vih.ymp.slu ympäristökehitys	2026	++	€€				mahdollisesti konsultilta tilattavaa laskentaa?	● ●
	Käytämme viheralueilla monimuotoista kasvilajistoa, jolla tuetaan myös pölyttäjien ja linnuston monilajisuutta.	ooo	-	-	liikenne- ja vih.ymp.slu kunnossapito	jatkuva	+++	€		X			● ●
	Vahvistamme yhteisöllisyyttä lisäämällä erityyppisille alueille kohtaamisia ja viiptyilyä lisääviä elementtejä ja toimintoja.	o	-	-	liikenne- ja vih.ymp.slu kunnossapito	jatkuva	+	€		X			●

kunnossapito													
	Haemme Green Flag Award -tunnustusta merkittävälle viheralueille.	o	Green Flag Award -hakemukset	Green Flag Award -kohteiden määrä		2024 ->	+	€					●
	Tutkimme mahdollisuutta kerätä käyttäjien ilmoittamaa kunnossapitotietoa reitistöistä.	o	-	-	liikuntatoimi	2026	+	€€				kehittämistyö	●
	Lisäämme lahopuun määrää kaiken tyyppisillä viheralueilla.	ooo	Lahopuun lisäämisen periaatteet	-	vesien ja luonnonhoito rakennuttaminen	jatkuva	++	€					●
	Selkeytämme kaupungin eri vastuutahojen rajapintoja viheralueilla.	ooo	-	-	liikuntatoimi tilakeskus	jatkuva	+	€					●
	Seuraamme reitistöjen käyttäjämääriä.	o	-	Käyttäjämäärät kohteittain	liikenne- ja vih.ymp.slu liikuntatoimi vesien ja luonnonhoito	jatkuva	+	€					●
	Täydennämme niittyverkoston laajuutta ja kytkeytyneisyyttä lisäten uusia niittykohteita kokonaisuuteen.	oo	-	Viheralueiden avointen alueiden kunnossapitoluokan pinta-ala	vesien ja luonnonhoito	jatkuva	++	€		X			●